

Schematherapie bij ADHD

Andreia Hazewinkel, psychiater

Esther Vrouwenfelder, GZ-psycholoog/KP psycholoog i.o.

Disclosure belangen
ADHD netwerkbijeenkomst
Esther Vrouwenfelder en Andreia Hazewinkel

(potentiële) belangenverstrengeling	Geen
Voor bijeenkomst mogelijk relevante relaties met bedrijven	Niet van toepassing
<ul style="list-style-type: none"> • Sponsoring of onderzoeksgeld • Honorarium of andere (financiële) vergoeding • Aandeelhouder • Andere relatie, namelijk ...	

Openingsoefening

Openingsoefening

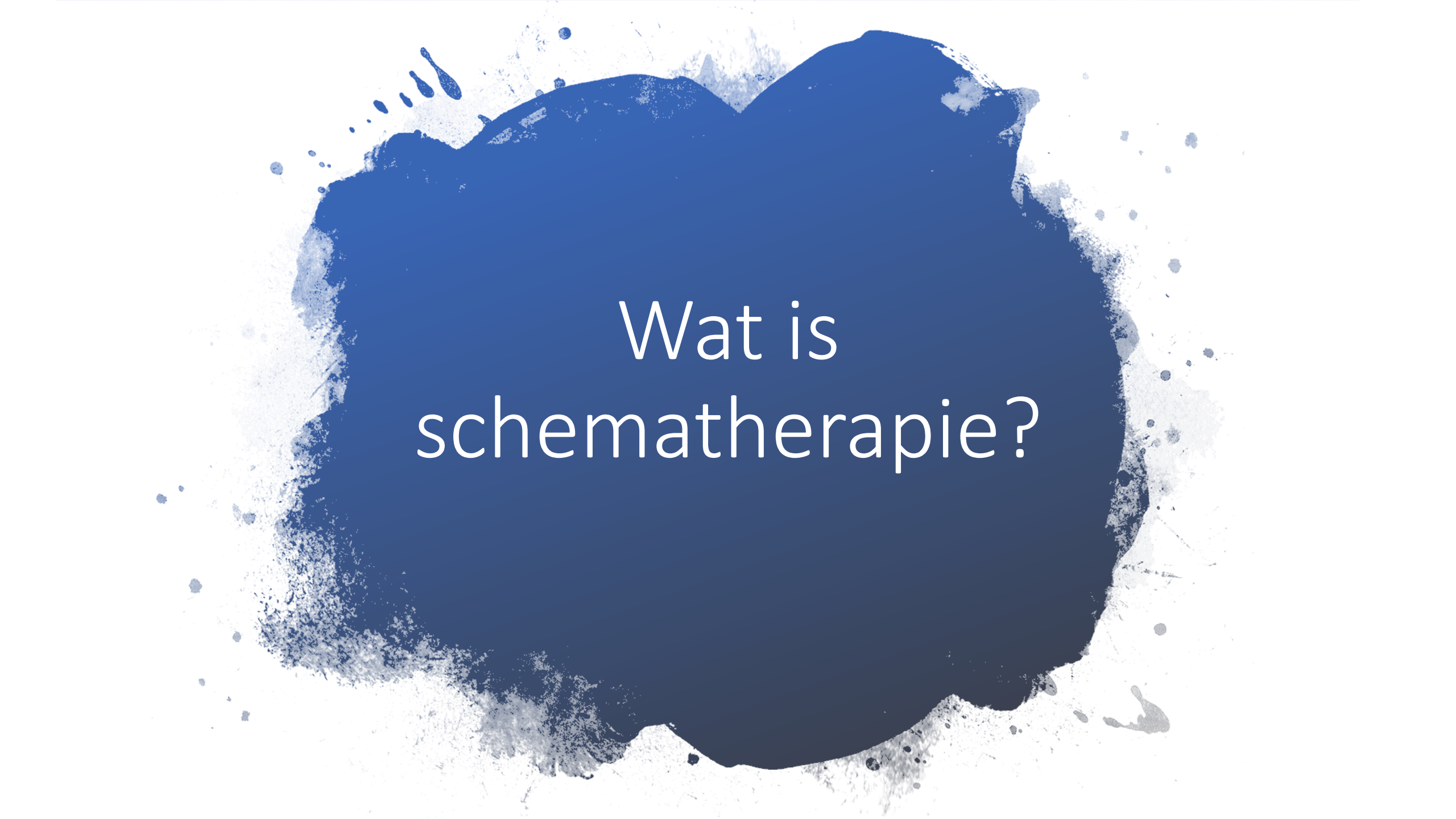
Pak een gekleurd voorwerp en houd het voor de camera

- Rood = boos
- Geel = blij
- Blauw = verdrietig
- Groen = bang

Schematherapie bij ADHD

Agenda vandaag:

- Openingsoefening
- Wat is schematherapie?
- Waarom schematherapie bij ADHD?
- Intermezzo oefening
- Hoe doen we het?
- Werkt het? Resultaten tot op heden
- Afsluiteroefening

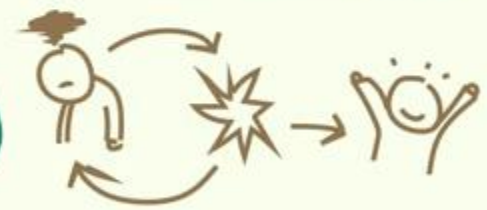

Wat is
schematherapie?

SCHEMA'S EN
MODI'

Patronen
doorbreken

Basisbehoeften

- Veiligheid en verbondenheid
- Onafhankelijkheid en competenties
- Zelfexpressie
- Spontaniteit en plezier
- Realistische grenzen

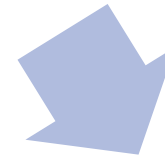
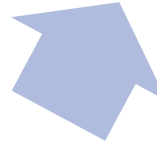
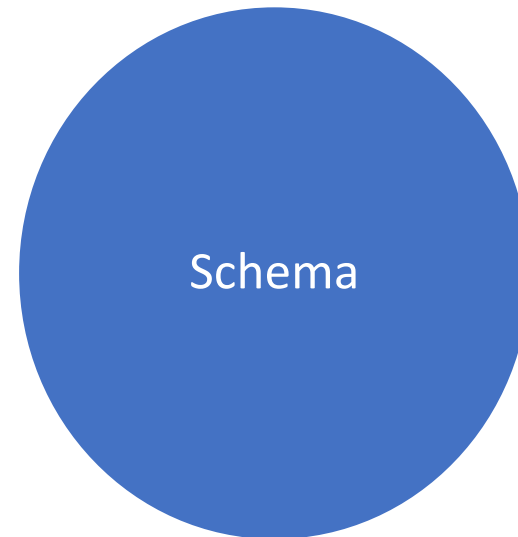
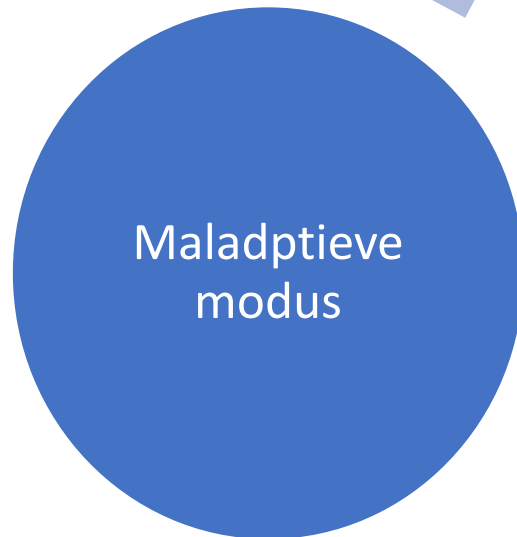
In relaties in het heden
ook geen veilig contact
mogelijk

Onveilige jeugd

Terugtrekken
uit contact

“De wereld is
onveilig”

Waarom schematherapie bij ADHD?

'Doe eens wat beter je best'

'Luister nou, je luistert nooit'

'Zit nou eens stil'

'Je kan het wel, waarom doe je het niet'

'Je bent gewoon lui'

'Praat niet zo hard'

Waarom schematherapie bij ADHD?

- Een deel van de patiënten hield klachten na doorlopen behandelprogramma
- Net als bij persoonlijkheidsproblematiek, krijgen patiënten met ADHD vanaf de vroege jeugd te maken met negatieve ervaringen die de persoonlijkheid kunnen vormen.
- negatief zelfbeeld en emotieregulatieproblematiek komen veel voor.
- Vanaf 2011 ook schematherapie in het behandelprogramma

casus Bas

Een 41-jarige man wordt via verslavingszorg aangemeld

Onlangs vader geworden en uitgevallen op werk

Vader van Bas had woede-uitbarstingen en impulsief gedrag

Moeder van Bas was overmatig perfectionistisch

Gepest gedurende de hele basisschool en middelbare school

Getest op VWO, maar uiteindelijk LTS afgerond

Op latere leeftijd HBO afgerond, maar werkt in callcenter

Kort lontje en overprikkeling in opvoeding naar eigen kinderen

Waarom schematherapie bij ADHD

- Een kind met ADHD loopt een groter risico dat er niet aan zijn of haar basisbehoeften wordt voldaan

Veiligheid en verbondenheid

Groter risico op traumatisering

Ouderfiguren die niet voldoende structuur en voorspelbaarheid kunnen bieden

"Anders" zijn waardoor minder verbondenheid met leeftijdsgenoten

Pesten

Aansluiten en aanvoelen lastiger

Onafhankelijkheid en competenties

Gedurende de ontwikkeling langer
afhankelijk kunnen blijven van
opvoeders

Veel faalervaringen en mislukkingen

Zelfexpressie

Continue stroom aan kritiek. Hoe
“eigen” mag je zijn als je zo anders bent?
Risico op overmatig aanpassen

Spontaniteit en plezier

Overcompenseren door jezelf overmatig te remmen. Jezelf continue onder druk zetten om te voldoen aan (voor jou) hoge eisen.

Realistische grenzen

Ouders die zelf ADHD hebben en daardoor minder duidelijk zijn in hun grenzen.

Gebrekkige zelfdiscipline door impulsiviteit of uitstelgedrag

terug naar Bas

Basisbehoeften:

- Veiligheid en verbondenheid
- Onafhankelijkheid en competenties
- Zelfexpressie
- Spontaniteit en plezier
- Realistische grenzen

In welke basisbehoeften zijn tekorten ontstaan?

casus Bas

Veiligheid verbondenheid

Spontaniteit en plezier,
realistische grenzen

Veiligheid verbondenheid

Onafhankelijkheid en
competenties

Een 41-jarige man wordt via verslavingszorg aangemeld

Onlangs vader geworden en uitgevallen op werk

Vader van Bas bekend met **woede-uitbarstingen en impulsief gedrag**

Moeder van Bas bekend met **overmatig perfectionisme**

Gepest gedurende de hele basisschool en middelbare school

Getest op VWO, maar uiteindelijk LTS afgerond

Op latere leeftijd HBO afgerond, **maar werkt in callcenter**

Kort lontje en overprikkeling in opvoeding naar eigen kinderen

Intermezzo-oefening

stilstaan bij je gedachten en emoties

Teken **met je linkerhand** iemand van wie je veel houdt. Wat roept dit bij je op? Wat roept het tekenen bij je op? Komt er een oordeel?

Hoe doen we het?

- groepen van 8 deelnemers
- 26 sessies van 2,5 uur
- veel aandacht voor de therapeutische relatie en het verbinding maken met elkaar
- veel afwisseling tussen cognities en psycho-educatie enerzijds en ervaringsgerichte oefeningen anderzijds

Hoe doen we het?

Ongeveer 10 sessies:

psycho-educatie

maken en presenteren eigen casusconceptualisatie

Ongeveer 10 sessies:

Leren herkennen van de modi

stoelentechnieken in de groep

imaginaties in de groep

Ongeveer 10 sessies:

Gedragsverandering

focus op ontwikkelen gezonde volwassene en blijde kind

gedragsexperimenten

rollenspellen

Hoe doen we het?

Specifiek belangrijk(er) bij ADHD:

Afwisseling

Structuur

Extra aandacht voor huiswerk en op tijd komen

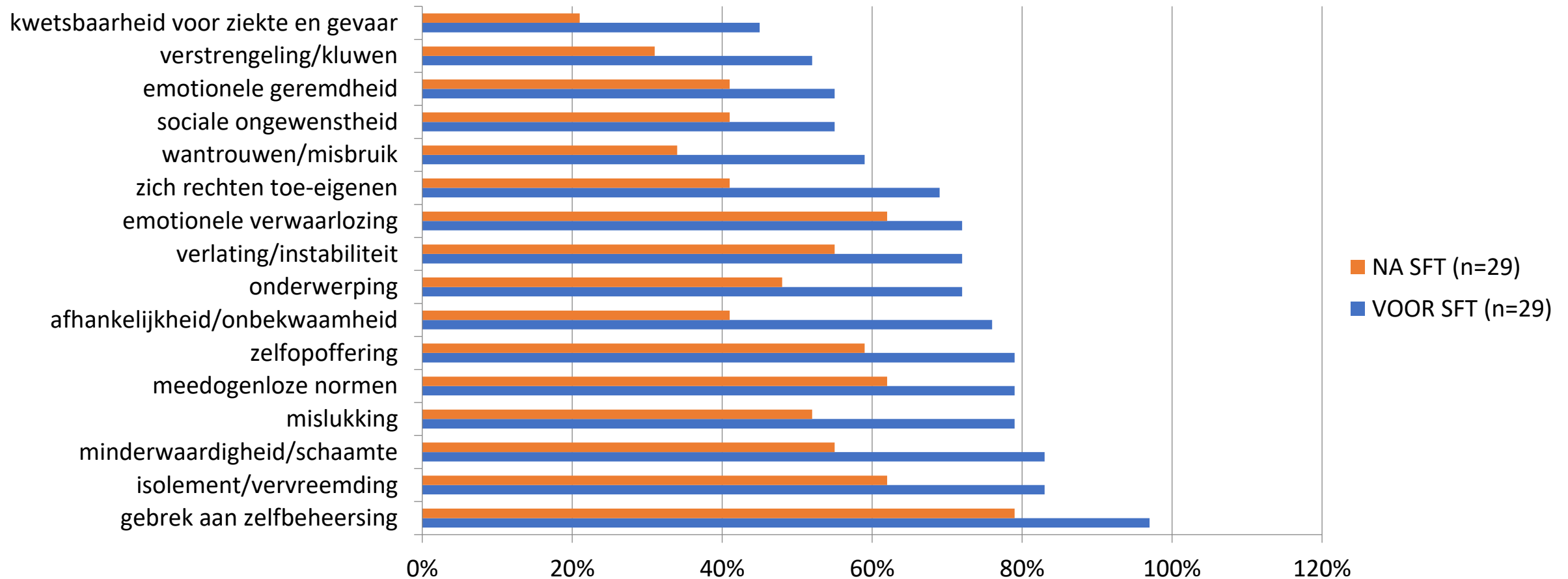
Werkt het?

Inventariserend onderzoek

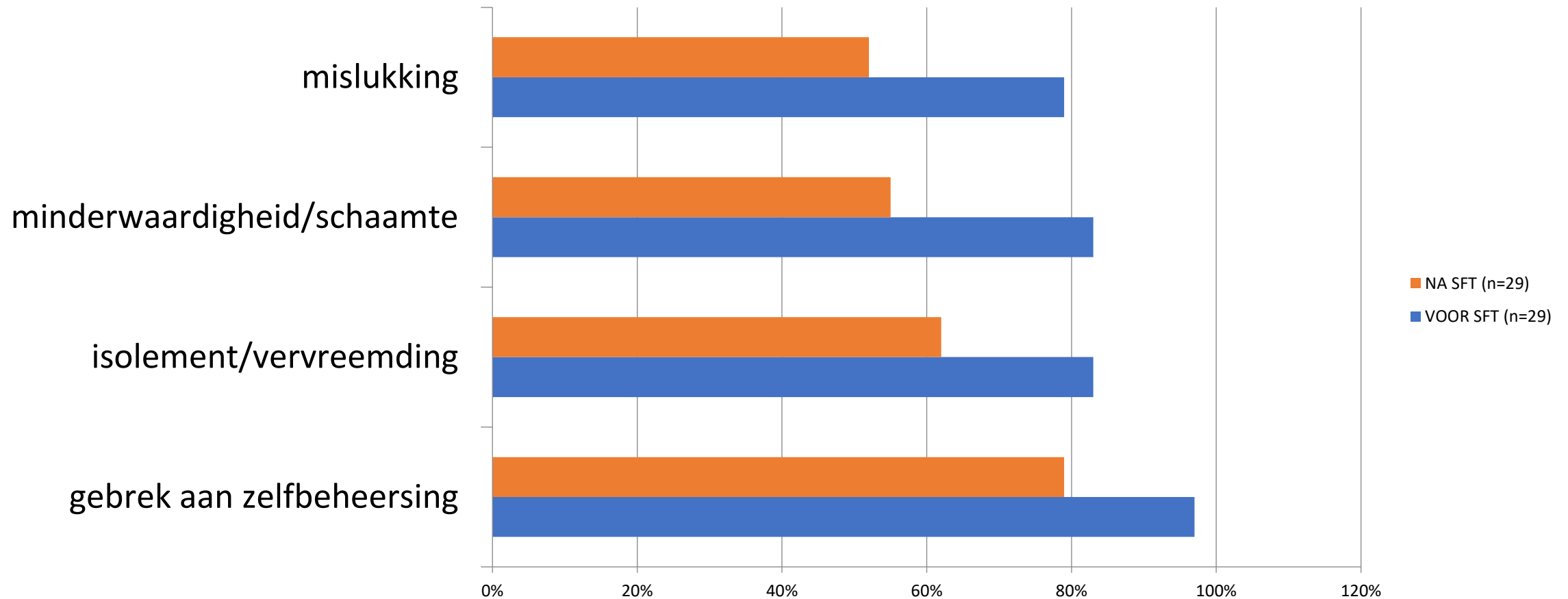
Resultaten tot op heden

- Schema's
  - geïnventariseerd met Young Schema Questionnaire
- ROM uitslagen
- Voor en na groepsschematherapie

- Slechts inventariserend onderzoek
- Geen controleconditie

Resultaten tot op heden - YSQ

Resultaten tot op heden YSQ

Resultaten tot op heden ROM

	Voor	na	verandering	p
4K's (n=28)	14	11	-19%	0.012
OQ 45 SD (n=10)	47	42	-10%	0.06
ADHD RS (n=35)	26	23	-12%	0.05

Conclusies

- Afname van alle maladaptieve schema's:
  - 10-20%
- Afname van de ernstmaten op de ROM:
  - 10-20%
- Onderzoek moet gerepliceerd worden
  - met controlegroep (wachtlijstconditie?)
en
  - langere follow-up
- Tot die tijd, patiënten zijn erg tevreden, dus we gaan door

A dark, irregular ink blot with the word "Vragen?" written in white in the center. The blot has a textured, splattered appearance with some lighter areas and small droplets around the edges. The background is white.

Vragen?

Blijde kind oefening

- Ministry of silly walks

